

Орінда Е. Н.*, ONE & Associates ADVOCATES

**РОЛЬ ЦЕНТРІВ РЕГІОНАЛЬНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА ПО КОНТРОЛЮ ТА
ПРОФІЛАКТИЦІ ЗАХВОРЮВАНЬ В АФРИЦІ
У БОРОТБІ З ЕПІДЕМІЯМИ ТА ПАНДЕМІЯМИ**

**THE ROLE OF REGIONAL COOPERATION
CENTRES FOR DISEASE CONTROL AND
PREVENTION IN AFRICA IN THE FIGHT AGAINST
EPIDEMICS AND PANDEMICS**

*Eddy Orinda – ONE & ASSOCIATES ADVOCATES.

Abstract

The article deals with the issues of international legal cooperation in the fight against epidemics; first of all, the assistance of financial and technical to fight endemic diseases is needed by developing countries. The international legal framework for combating epidemics and pandemics is the result of the expression of human rights protection at the international level, including the right to health, through: 1) international treaties and recommendations, such as the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights and the Declaration Almaty; 2) the activities of international organizations dealing with health issues such as WHO; Joint United Nations Program on HIV / AIDS. It is determined that the 2005 International Health Regulations contain a number of procedures for managing outbreaks, as well as requirements for national disease surveillance and response systems. It is analysed that the African Centres for Regional Cooperation on Disease Control and Prevention in Africa are agreeing strategic plans and roadmaps for disease prevention and response in Africa. It is established that on the African continent, WHO's cooperation with the African Union is based on international legal control of infectious diseases and epidemics. It is proven that the African Committee on Family and Children's strategic priorities for the next five years is to strengthen the health systems associated with the control and establishment of Centres for Intellectual Disease Research to improve public

health decision-making and action. It is substantiated that the African Centre for Regional Cooperation on Disease Control and Prevention and its regional joint centres are working with Member States to strengthen the epidemic preparedness, surveillance and response system, and establish an early warning mechanism for rapid response to outbreaks and outbreaks emergency situations in Africa.

Keywords: *African Centres for Regional Cooperation for Disease Control and Prevention in Africa, International Infectious Disease Control, 2005 International Health Regulations, Infectious Diseases, World Health Organization.*

У багатьох державах, що розвиваються, інфекційні захворювання є ендемічними, а не «повторно виникають». Держави, що розвиваються, потребують величезної фінансової та технічної допомоги для боротьби з ендемічними хворобами. Міжнародний контроль за інфекційними захворюваннями визначає те, що теорії міжнародних відносин називають «громадянським чи колективним благом», оскільки забезпечення контролю вимагає колективних дій серед держав і тому, що жодна держава не може бути дійсно виключена з переваг такого контролю. Надання колективного блага стикається з двома проблемами: 1) буде надана лише за умови, що бенефіціари нестимуть витрати, а 2) невиключеність дає кожному потенційному бенефіціару стимул не сприяти витратам на реалізацію колективного блага. Ці проблеми означають, що колективне благо буде надаватися лише якщо 1) держав розвинуті погоджуються нести витрати та субсидувати держави, що розвиваються, або 2) держави співпрацюють для реалізації колективного блага за відсутності субсидування розвинутих держав.

Д. Фідлер виділяє п'ять умов які впливають на розповсюдження епідемій та пандемій:

1) міжнародна торгівля та подорожі як ефективні канали для поширення інфекційних захворювань;

2) прогалини в національних системах громадської охорони здоров'я, в тому числі зниження ефективності антимікробних препаратів;

3) відмова від інтернаціоналізації громадського здоров'я;

4) розвиток безпрецедентних рівнів глибоко укорінених соціальних, економічних та екологічних проблем, які забезпечують сприятливі умови для патогенних; і

5) ослаблення здатності держави контролювати свою внутрішню економіку і, таким чином, для задоволення потреб суспільної охоро-

ни здоров'я і соціальних, економічних та екологічних проблем через глобалізацію ринків (Fidler, 1997, р. 33-34).

Існує безліч зв'язків між розробкою та впровадженням законодавства та здійснення політики про охорону здоров'я в африканських державах та міжнародного права. Дуже важливим є прийняття та розробка міжнародно-правового регулювання, необхідного для вирішення питань охорони здоров'я. Інфекційні хвороби не обмежені в рамках національних кордонів. Оскільки світ став більш глобалізованим та збільшується міжнародний трафік, правила для охорони здоров'я стали обов'язковими.

Міжнародно-правова основа боротьби з епідеміями та пандеміями є результатом вираження захисту прав людини на міжнародному рівні, включаючи право на здоров'я. Це відбувається через:

1) міжнародні договори та рекомендаційні акти, такі як Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права та Декларація Алма-Ати;

2) діяльність міжнародних організацій, що займаються питаннями охорони здоров'я, такими як ВООЗ; Об'єднана програма ООН з ВІЛ/СНІДу (ЮНЕЙДС).

Міжнародні медико-санітарні правила 2005 р. містять ряд процедур по управлінню подіями, пов'язаними зі спалахами епідемій, а також вимоги щодо національних систем епіднагляду за хворобами і заходів у відповідь. Останні називаються «вимогами до основних можливостей в області епіднагляду та заходів у відповідь» і визначаються в Частині А Додатку 1 до Правил (Международные медико-санитарные правила (ММСП)).

На африканському континенті основою міжнародно-правової боротьби з інфекційними захворюваннями та епідеміями становить співробітництво ВООЗ з Африканським Союзом. 1969 р. було підписано угоду між ВООЗ та Організацією Африканської Єдності (з 2002 р. – Африканський Союз). Співробітництво з Африканським Союзом здійснюється через регіональне бюро для країн Африки, а також через представництво ВООЗ при Африканському Союзі і Економічній комісії для Африки. Основними напрямками їхньої спільної роботи є: боротьба з ВІЛ/СНІДом, малярією, туберкульозом та іншими інфекційними хворобами, поліпшення якості харчування, гуманітарна діяльність і надання допомоги в надзвичайних ситуаціях, зниження дитячої та материнської смертності та забезпечення адекватних служб репродуктивного здоров'я. Африканська зустріч

на вищому рівні з ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та інших пов'язаних із ними інфекційних хвороб (Абуджа, 26-27 квітня 2001 р.) заклала основу для зусиль у боротьбі з цими хворобами, що стало новим етапом у співробітництві в рамках Нового партнерства в інтересах розвитку Африки (Хендель, 2014, с. 78).

Африканські Центри регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань в Африці погоджують стратегічні плани та дорожні карти для профілактики та реагування на захворювання в Африці.

17 березня 2017 р. відбулося засідання регіональних співробітництва по контролю та профілактики захворювань в Африці, де були визначені пріоритетні заходи щодо запобігання, контролю над захворюваннями та реагування на загрози громадського здоров'я та надзвичайні ситуації на континенті (Africa Centres for Disease Control and Prevention's Regional Collaborating Centres in Africa agree on a strategic plan and roadmap for disease prevention and response in Africa).

Регіональні центри співробітництва по контролю та профілактики захворювань в Африці є критичними стовпами для реалізації стратегій в сфері охорони здоров'я в Африці з метою покращення результатів охорони здоров'я всіх африканських держав шляхом контролю, надзвичайної допомоги та профілактики інфекційних хвороб. «Головною проблемою в Африці було те, як співпрацювати разом в унісон під час боротьби з епідеміями. Ми домовились співпрацювати як на регіональному рівні, так і між державами, щоб поділитися інформацією про хвороби та поділитися з нашими можливостями реагування», – зазначив директор Регіонального центру спостереження та контролю захворювань Економічного співтовариства держав Західної Африки Чикве Ікхевазу (Africa Centres for Disease Control and Prevention's Regional Collaborating Centres in Africa agree on a strategic plan and roadmap for disease prevention and response in Africa). «Епідемія Еболи та відповідь, яку ми дали об'єднавшись разом як громади, африканські інститути та партнери з розвитку, стало зміною ігор на континенті», – вказав Чикве Ікхевазу (Africa Centres for Disease Control and Prevention's Regional Collaborating Centres in Africa agree on a strategic plan and roadmap for disease prevention and response in Africa).

Стратегічні пріоритети Африканського комітету у справах сім'ї та дітей на найближчі п'ять років – це посилення систем охорони здоров'я, пов'язаних із контролем та створенням центрів інтелекту-

ального дослідження хвороб для покращення прийняття рішень та дій у сфері громадського здоров'я.

Африканські Центри регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань посилюють інформаційні системи, щоб своєчасно збирати та аналізувати інформацію про стан охорони здоров'я в Африці.

Африканські Центри регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань працюють над покращенням компетентності та забезпеченням якості роботи мережі клінічних і громадських лабораторій охорони здоров'я.

Африканські Центри регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань надають підтримку державам-членам Африканського Союзу для розробки ефективних планів надання надзвичайної готовності та реагування на охорону громадського здоров'я та посилення наукових досліджень у галузі охорони здоров'я та поліпшення процесу прийняття рішень та практики громадського здоров'я для досягнення позитивних результатів у галузі охорони здоров'я.

Африканські Центри регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань будуватимуть свою діяльність за допомогою функціональних національних інститутів громадського здоров'я в державах даного регіону. Співпраця між цими національними інститутами охорони здоров'я буде спиратися на існуючі правові та економічні зв'язки в кожному з регіональних економічних органів Африки. Пріоритетними напрямками для регіональних підрозділів є створення засобів для регіонального обміну даними спостережень, навчання окремих осіб, які готуються до реагування на загрози систем охорони здоров'я, а також інтеграція лабораторій громадського здоров'я з метою полегшення направлення зразків та розширення діагностичних можливостей.

«Африка забезпечує лідерство і зміцнює свою архітектуру охорони здоров'я, щоб посилити глобальну безпеку в галузі охорони здоров'я та вирішувати проблеми спалахів хвороб, техногенних та природних катастроф, а також події в області охорони здоров'я регіонального та міжнародного значення», – констатував директор Африканського Центру регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань Джон Нкенгасунг (Africa Centres for Disease Control and Prevention's Regional Collaborating Centres in Africa agree on a strategic plan and roadmap for disease prevention

and response in Africa). «Інтелектуальна безпека хвороби, що полягає у нашій здатності своєчасно збирати точні та конкретні дані та діяти оперативно, є наріжним каменем нашого підходу», – додав Нкенгасун (Africa Centres for Disease Control and Prevention's Regional Collaborating Centres in Africa agree on a strategic plan and roadmap for disease prevention and response in Africa).

Статут Африканського Центру регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань схвалений главами держав та урядів держав Африки в 2016 році та зобов'язує установи започаткувати платформи раннього попередження та нагляду, щоб своєчасно та ефективно вирішувати всі надзвичайні ситуації в галузі охорони здоров'я.

Африканський Центр регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань буде тісно співпрацювати з ВООЗ для посилення готовності та реагування на надзвичайні ситуації в області охорони здоров'я та скликає декілька міністерських відомств для імітаційних навчань. Критичним досягненням цієї мети є необхідність забезпечення дотримання Міжнародних медико-санітарних правил, зміцнення систем охорони здоров'я, боротьби з інфекційними та неінфекційними хворобами, охороною навколишнього середовища та бездоглядними тропічними хворобами. Африканський Центр регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань займає лідируючі позиції у поширенні партнерських відносин та співпраці між африканськими та неафриканськими державами з метою вирішення нових та ендемічних захворювань та надзвичайних ситуацій у сфері громадського здоров'я.

Задля ефективного міжнародно-правового співробітництва необхідна політична воля, сфера боротьби з інфекційними захворюваннями та африканський континент не є винятком. Саме з цієї причини був створений Альянс лідерів африканських держав з боротьби з малярією. Метою діяльності Альянсу є досягнення консенсусу у виробленні спільних дій у боротьбі з малярією, дані рішення мають правову форму – міждержавних договорів, резолюцій, декларацій, планів та стратегій дій.

Беручи до уваги проблеми зі здоров'ям, з якими стикається Африканський континент, і необхідність створення системи підзвітності для охорони здоров'я для захисту громадян Африки та за її межами, глави держав та урядів Африканського Союзу заснували Африканські центри контролю і профілактики захворювань через

Рішення Асамблеї /AU/Dec.554 (XXIV) на саміті Африканського Союзу в січні 2015 року в Аддіс-Абебі, Ефіопія (Meeting for the development of a procurement and operational guideline manual for the Africa CDC Zanzibar Islands, 21st – 23rd December 2016). Африканські центри контролю і профілактики захворювань мають на меті підтримку африканських держав у їхніх зусиллях щодо ефективного реагування на надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я шляхом розбудови спроможності та надання технічної допомоги для вирішення складних проблем в галузі охорони здоров'я, які можуть мати держави.

Відповідь на надзвичайний стан здоров'я населення та будь-якої хвороби невідомого походження має бути швидкою та вирішальною, часто протягом або менше 24 годин. Звідси випливає, що вони повинні мати готове обладнання, реагенти та вакцини серед інших, необхідних для реагування на надзвичайні ситуації.

Уроки, отримані під час спалаху ВІЛ, включаючи затримку відповіді на розгортання інфекційного захворювання, відсутність запасів для надзвичайних ситуацій на випадок хвороб у державах-членах та континенті. Станом на 2016 рік на африканському континенті спостерігається більше 15 випадків спалахів захворювань, включаючи жовту лихоманку, холеру, денге та інші інфекції (Meeting for the development of a procurement and operational guideline manual for the Africa CDC Zanzibar Islands, 21st – 23rd December 2016). Ці безперервні спалахи вимагають реагування на надзвичайні ситуації, щоб виявити та порушити ланцюг передачі та запобігати поширенню в сусідні держави. Африканський Центр регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань та його регіональні спільні центри співпрацюють з державами-членами для посилення системи готовності до епідемій, системи нагляду та реагування, а також створюють механізм раннього попередження для швидкого реагування на випадки спалахів та гуманітарних надзвичайних ситуацій в Африці.

Література:

Международные медико-санитарные правила (ММСП). *Официальный сайт Всемирной организации здравоохранения*. URL: <http://www.who.int/ihr/ru/>

Хендель, Н. В. (2014). *Міжнародно-правове регулювання співробітництва держав у сфері охорони здоров'я: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11*. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія».

Africa Centres for Disease Control and Prevention's Regional Collaborating Centres in Africa agree on a strategic plan and roadmap for disease prevention and response in Africa. *African Union: official website*. URL: <https://au.int/en/pressreleases/20170320/africa-centres-disease-control-and-prevention%E2%80%99s-regional-collaborating>

Fidler, D. (1997). The Globalization of Public Health: Emerging Infectious Diseases and International Relations. *Global Legal Studies Journal*, Vol. 5:11.

Meeting for the development of a procurement and operational guideline manual for the Africa CDC Zanzibar Islands, 21st – 23rd December 2016. *African Union: official website*. URL: <https://au.int/en/newsevents/31789/meeting-development-procurement-and-operational-guideline-manual-africa-cdc>

References:

Africa Centres for Disease Control and Prevention's Regional Collaborating Centres in Africa agree on a strategic plan and roadmap for disease prevention and response in Africa. *African Union: official website*. URL: <https://au.int/en/pressreleases/20170320/africa-centres-disease-control-and-prevention%E2%80%99s-regional-collaborating>

Fidler, D. (1997). The Globalization of Public Health: Emerging Infectious Diseases and International Relations. *Global Legal Studies Journal*, Vol. 5:11.

Meeting for the development of a procurement and operational guideline manual for the Africa CDC Zanzibar Islands, 21st – 23rd December 2016. *African Union: official website*. URL: <https://au.int/en/newsevents/31789/meeting-development-procurement-and-operational-guideline-manual-africa-cdc>

Mezhdunarodnyye mediko-sanitarnyye pravila (MMSP) [International Health Regulations (IHR)]. *Ofitsialnyy sayt Vsemirnoy organizatsii zdravookhraneniya* [The official website of the World Health Organization]. URL: <http://www.who.int/ihr/ru/>. [in Russian].

Xendel', N. V. (2014). *Mizhnarodno-pravove regulyuvannyya spivrobotny`cztova derzhav u sferi oxorony` zdorov'ya: Dy`s. ... kand. yury`d. nauk: 12.00.11* [International legal regulation of the cooperation of states in the field of health care: Dis. ... Cand. lawyer. Sciences: 12.00.11]. Odesa: Nacional'ny`j universy`tet «Odes`ka yury`dy`chna akademiya». [in Ukrainian].

Анотація

Орінда Е. Н. Роль Центрів регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань в Африці у боротьбі з епідеміями та пандеміями . – Стаття.

У статті розглядаються питання міжнародно-правового співробітництва у боротьбі з епідеміями, перш за все, допомоги фінансової та технічної для боротьби з ендемічними хворобами потребують держави, що розвиваються. Міжнародно-правова основа боротьби з епідеміями та пандеміями є результатом вираження захисту прав людини на міжнародному рівні, включаючи право на здоров'я, здійснюється через: 1) міжнародні договори та рекомендаційні акти, такі як Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права та Декларація Алма-Ати; 2) діяльність міжнародних організацій, що займаються питаннями охорони здоров'я, такими як ВООЗ; Об'єднана програма ООН з ВІЛ/СНІДу. Визначається, що Міжнародні медико-санітарні правила 2005 р. містять ряд процедур по управлінню подіями, пов'язаними зі спалахами епідемії, а також вимоги щодо національних систем епідеміологічного нагляду за хворобами і заходів у відповідь. Аналізуються, що Африканські Центри регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань в Африці погоджують стратегічні плани та дорожні карти для профілактики та реагування на захворювання в Африці. Встановлено, що на африканському континенті основою міжнародно-правової боротьби з інфекційними захворюваннями та епідеміями становить співробітництво ВООЗ з Африканським Союзом. Доведено, що стратегічні пріоритети Африканського комітету у справах сім'ї та дітей на найближчі п'ять років – це посилення систем охорони здоров'я, пов'язаних із контролем та створенням центрів інтелектуального дослідження хвороб для покращення прийняття рішень та дій у сфері громадського здоров'я. Обґрунтовано, що Африканський Центр регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань та його регіональні спільні центри співпрацюють з державами-членами для посилення системи готовності до епідемії, системи нагляду та реагування, а також створюють механізм раннього попередження для швидкого реагування на випадки спалахів інфекційних хвороб та гуманітарних надзвичайних ситуацій в Африці.

Ключові слова: Африканські Центри регіонального співробітництва по контролю та профілактики захворювань в Африці, Міжнародний контроль за інфекційними захворюваннями, Міжнародні медико-санітарні правила 2005 р., інфекційні захворювання, Всесвітня організація охорони здоров'я.